

Yttrande till inriktningsärende 2024–2026

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Nämndspecifik omvärldsanalys	3
Konsekvenser av nämndens ekonomiska ramar i inriktningsärendet.....	4
Investeringar.....	6
Lokalresursplan.....	7
Eventuella förändringar av taxor och avgifter.....	7

Sammanfattning

Inriktningsärendet beskriver de ekonomiska förutsättningarna för planeringsperioden 2024–2026 och innehåller preliminär ekonomiplan för kommunen och kommunkoncernen, preliminära budgetramar för nämnder och preliminär investeringsplan för kommunkoncernen.

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämndens preliminära budgetram för 2024 motsvarar en ökning med knappt 6,4 miljoner kronor jämfört med 2023. Ramen innehåller ingen kompensation för pris- och löneökningar, däremot kompensation för 2 procents ökning av programpris för gymnasieskolan samt höjd riksnorm för ekonomiskt bistånd.

Den pågående inflationen och övrig kostnadsutveckling ställer krav på en fortsatt hög effektiviserings- och anpassningstakt i nämndens verksamhet. För gymnasieskolans del pågår ett stort struktur- och kulturarbete som följd av det strukturprogram som har tagits fram. Arbetet kommer att leda till en stabilare verksamhet, inte minst ekonomiskt, men medför inledande utmaningar med omställningskostnader.

Den ekonomiska utvecklingen under 2023 pekar mot ett stort överskott relativt budget. Bedömningen är därför att nämndens verksamhet kommer att kunna drivas med god kvalitet och arbetsmiljö till en lägre kostnad under 2024 än den ram som föreslås i inriktningsärendet. Nämnden föreslår att ramen minskas med 6,4 miljoner kronor.

Nämndspecifik omvärldsanalys

I omvärldsanalysen nedan redovisas de omvärldsfaktorer som kan komma att få påverkan på nämndens uppdrag på lång och kort sikt kopplat till ökade eller minskade kostnader.

Effekter av ökad inflation

Nämnden gör ingen annan bedömning av inflationen än Huddinge kommun som helhet.

För nämndens vidkommande har hög inflation medfört att kostnaderna för utbetalt ekonomiskt bistånd har ökat genom höjd riksnorm om 8,6 procent jämfört med 2022, samt genom ökade kostnader för varor och tjänster. Därutöver har hyror för bostäder i snitt ökat med över 4 procent, vilket är långt under den ökning fastighetsägarna hade begärt. Detta kommer sannolikt att påverka bostadshyrorna ytterligare under perioden. Under 2023 har dock nämnden kunnat bedriva sin verksamhet inom tilldelade ramar, trots inflationen, vilken avgör ökningstakten för riksnormen. Varje procentenhets höjning av riksnormen motsvarar cirka 0,65 miljoner kronor. För 2024 antas riksnormen räknas upp med åtta procent, vilket då ökar kostnaderna med 5,2 miljoner kronor.

Efter flera år med generellt god ekonomisk utveckling och prisstabilitet har de ekonomiska förutsättningarna försvagats och präglas av större osäkerhet kopplat till inflationen med högre pris- och kostnadsökningar samt en lågkonjunktur. Arbetsmarknaden i länet påverkas i nuläget negativt genom en ökad andel konkurser och behov av besparingar inom offentlig sektor.

De statsbidrag som nämndens verksamheter tar del av beslutas vanligen varje år, och har således inte en automatisk koppling till inflationen. Vissa större statsbidrag, till exempel schablonersättning för nyanlända har dock räknats upp årligen med inflation medan bidrag till lärarlönelyft ersätter faktiska kostnader. Ökad inflation innebär alltså en risk för negativa ekonomiska konsekvenser genom att värdet på statsbidrag som inte räknas upp minskar.

Ökad befolkning och fler elever

Ungdomar i gymnasieåldern prognostiseras öka med 3 procent under perioden 2024-2026 i Huddinge. En ökning prognostiseras även inom Stockholms län där antalet elever förväntas öka med drygt 7 100 mellan 2022-2026 (Storsthlm, Gymnasiebehovet 2022). Ökningen prognostiseras dock att vara lägre än tidigare prognoser. Volymerna i inriktningsärendet är nedjusterade i linje med de nya prognoserna.

Förändrad gymnasieorganisation

En stor del av Huddinge kommuns folkbokförda gymnasieelever väljer att studera i en friskola eller en kommunal skola i en annan kommun i regionen. Inflödet av gymnasieelever till Huddinges kommunala gymnasieskolor från andra kommuner understiger utflödet. Starkt attraktivitet är viktigt för gymnasie- och

arbetsmarknadsnämnden under kommande period. Tillsammans med utökad antagning till program med högt söktryck är översyn av programutbud samt tydlig profilering och marknadsföring viktiga insatser för att stärka kommunens gymnasiekoncern och minska intern konkurrens om elever.

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden tog under 2022 fram ett strukturprogram för gymnasieverksamheten, vilket ger en övergripande strategi för de kommunala gymnasieskolorna avseende storlek, lokaler och struktur. Strukturprogrammet förväntas initialt att leda till ökade kostnader exempelvis avseende marknadsföring. I ett längre perspektiv förväntas arbetet leda till minskade nettokostnader för gymnasieverksamheten inte minst genom minskat elevflöde ut från kommunen.

Kriget i Ukraina

Rysslands invasion av Ukraina har nu pågått i över 1,5 år och nämnden har hanterat de utmaningar som har uppstått på grund av kriget. Det går inte att idag spekulera kring hur kriget fortsatt kommer att påverka situationen och vilka följderna blir därav men det pågående effektiviseringsarbetet påverkas inte av detta. Under den tid massflyktindirektivet gäller tillhandahåller Huddinge kommun bostäder till Migrationsverket för cirka 60 massflyktingar. När direktivet slutar att gälla är det inte sannolikt att Huddinge förväntas bosätta några ukrainska flyktingar som söker asyl, med anledning av att kommunen har en hög andel egenbosatta ukrainska massflyktingar.

Flyktningmottagande

Migrationsverkets huvudscenario är ett minskat flyktningmottagande under 2024 jämfört med 2023. Huddinge kommuns anvisningstal för nyanlända som ska bosättas enligt bosättningslagen är 22 personer för 2023, och antagandet är att anvisningstalet för 2024 blir något mindre. Mottagandet är finansierat av statliga medel. Totala antalet flyktingar inom etableringen, för vilka kommunen erhåller schablonersättning, minskar kraftigt de kommande åren med anledning av det låga mottagandet 2023 och 2024. Det medför motsvarande minskning av intäkter och det finns en tydlig risk för underskott i flyktingverksamheten med anledning av tröga (organisations)omställningsprocesser samt vissa fasta kostnader.

Kommande lagändringar

Dimensioneringsutredningen (SOU 2020:33 Dnr: U2020/03826/GV) som berör gymnasieskolan kan ge negativa ekonomiska effekter bland annat beroende på förändrade priser i regionen.

Regeringen aviserade i budgetpropositionen för 2022 att lärarlönelyftet för grundskolan skulle flyttas till likvärdighetsbidraget i syfte att minska administrationen. Regeringen har nu beslutat att istället göra en översyn av strukturen för statsbidragen och ingen förändring av medel till lärarlönelyftet kommer att genomföras 2023/2024. Däremot är det osäkert hur finansieringen ser ut från läsåret 2024/2025 och framåt för lärarlönelyftet och andra statsbidrag.

Konsekvenser av nämndens ekonomiska ramar i inriktningsärendet

Övergripande

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden har inte skäl att påtala förändringar i relation till de volymprognoser som beskrivs i inriktningsärendet.

I inriktningsärendet föreslås att den ekonomiska ramen för gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden ökas med cirka 6,4 miljoner kronor mellan 2023 och 2024, varav 4,4 miljoner kronor är kompensation för höjda programpriser i gymnasieskola utifrån ett antagande om 2 procents programprishöjning. Ramjusteringen inkluderar också kompensation för höjd riksnorm för ekonomiskt bistånd med cirka 5,3 miljoner kronor samt neddragning med drygt 3 miljoner kronor kopplat till identifierade effektiviseringsmöjligheter.

Förvaltningens prognos är att det ekonomiska utfallet för 2023 kommer att underskrida föreslagen ram för 2024 med cirka 15 miljoner kronor. Överskottet består till huvuddelen av mindre utbetalt ekonomiskt bistånd än budget, men orsakas också av anpassning av organisationen till minskad efterfrågan samt till viss del av vakanser.

I verksamhetsplanen för 2023 beskrivs hur nämnden har ett stort utvecklingsbehov inom flera områden, i både kvalitets- och effektivitetshöjande syfte. Det rör bland annat kompetens- och processutveckling,

verksamhetsutveckling med stöd av digitalisering och automatisering samt ökad användning av moderna digitala verktyg och läromedel inom den pedagogiska verksamheten. Flera av de nämnda vakanserna kommer att fyllas under hösten 2023 eller tidigt under 2024, men utvecklingsbehovet kvarstår. Vidare finns stor risk att kostnadsminskning till följd av anpassning av bostadsbeståndet till minskad efterfrågan går långsammare än minskningen av intäkter i form av schablonersättning för flyktingmottagandet. Om Storsthlm's styrelse rekommenderar en högre höjning av programpriser och strukturtillägg än beräknade 2 procent och kommunen väljer att följa rekommendationen ökar nämndens förväntade kostnader med drygt 2 miljoner kronor per procentenhet. Nämnden noterar också att en generell pris- och löneökning medför en ökad kostnad på cirka 1,3 miljoner kronor per procentenhet för övrig verksamhet (exklusive gymnasieskolan). Gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen uppskattar att den sammantagna kostnaden för alla dessa behov är i storleksordningen 10 miljoner kronor, att jämföra med uppskattningen att den föreslagna ramen är 15 miljoner kronor större än det prognostiserade utfallet för 2023.

Nämnden föreslår därför att den i inriktningsärendet föreslagna ramjusteringen minskas med 6,4 miljoner kronor.

De generella kostnadsökningarna bedöms fortsatt vara höga för perioden 2023-2024, vilket innebär att nämndens verksamheter kommer att behöva vidta fortsatta effektiviseringsåtgärder. Utrymmet för sådana åtgärder beskrivs per verksamhetsområde nedan.

Gymnasieskola och anpassad gymnasieskola

Gymnasie- och arbetsmarknadsförvaltningen bedömer att volymprognoserna i inriktningsärendet är korrekta.

Huddinge kommun ingår i en gemensam gymnasierregion tillsammans med övriga kommuner i Stockholms län och Håbo kommun. Inom den gemensamma gymnasierregionen finns gemensamma programpriser och ett gemensamt strukturtillägg för att bidra till likvärdiga förutsättningar. Varje år ska samverkande kommuner besluta om programpriser och strukturtillägg. Styrelsen för Storsthlm har ännu inte beslutat om rekommenderad prislista för 2024, och det är därför oklart om, och i så fall vilken, höjning av programpriser och strukturtillägg som föreslås. Nämnden har kompenserats för en höjning motsvarande 2 procent i inriktningsärendet. En större höjning än så är i nuläget ofinansierad, vilket leder till behov av ytterligare effektiviseringar om inte kompensation ges.

Vidare krävs att den kommunala gymnasieverksamheten kompenserar för tidigare uppkomna underskott under planperiodens första år. Överskottskravet motsvarar en effektivisering med cirka 4 procent, vilket enbart kan finansieras inom ramen för elevpengen. Detta kräver fortsatt arbete med kostnadseffektiviseringar och ökade intäkter.

Det minskade flyktingmottagandet under 2023, som enligt Migrationsverkets prognos sträcker sig in i 2024, kommer sannolikt inte att leda till märkbart minskad efterfrågan inom språkintröduktion relativt 2023. Detta beror på att antalet tillkommande elever via flyktingmottagandet redan är lågt.

I enlighet med tidigare beslut pågår en omfattande omställning av verksamhet och organisation inom Södalsgymnasiet. Elevintäkter minskar då antagningen till flera program har stängts men motsvarande kostnader kan inte minskas i samma takt. Anpassning av personalantal till minskande elevunderlag påverkar även övriga gymnasier.

Huddinge kommuns gymnasieskolor bedriver till största delen sin verksamhet i lokaler hyrda av HUSF, vars hyror kommer att justeras 2024. De höjda hyrorna behöver hanteras inom ramen för den tilldelade elevpengen. I samband med att Södalsgymnasiets verksamhet evakueras till lokaler på Gymnasietorget minskar gymnasieverksamhetens lokalyta avsevärt. Bedömningen är att minskningen av yta uppväger de ökade kvadratmeterkostnaderna, vilket medför att verksamheten inte behöver omfördela större del av elevpengen till lokaler än tidigare. Utmaningen med höjda nettokostnader för lokaler kvarstår dock under första halvåret.

Vuxenutbildning

Vuxenutbildningens volymutveckling bedöms rymmas inom budgeterad ram med tillskott från statsbidrag via Skolverket. Det strukturprogram som togs fram under våren 2023 pekar på behov av verksamhetsutveckling, men också på effektiviseringsmöjligheter. Bedömningen är att verksamheten kan bedrivas mot beslutad riktning och mål inom ramen för det föreslagna ekonomiska utrymmet.

Efterfrågan på sfi har minskat stadigt de senaste åren. Det beror på minskat flyktingmottagande över tid. Majoriteten av dagens elever som studerar sfi har dock passerat etableringsperiodens två år. Ett anvisningstal för 2024 i samma storleksordning som för 2023 medför därför ingen direkt skillnad i efterfrågan i närtid.

Minskningen av efterfrågan beror istället främst på att huddingebor som var nyanlända innan och under pandemin går klart sina sfi-kurser.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsinsatser

Utveckling av arbetsmetoderna inom ekonomiskt bistånd, främst i relation till hushåll med långvarigt ekonomiskt bistånd, fortsätter under planperioden. Detta kommer att generera effekter på det utbetalda ekonomiska biståndet över tid. Det utbetalda ekonomiska biståndet prognostiseras till cirka 55 miljoner kronor för 2023. Denna prognos är en minskning relativt prognosen som gjordes i samband med delår 1. Bedömningen är att det utbetalade biståndet kommer att vara i samma storleksordning för 2024, bland annat på grund av arbetet med hushåll med långvarigt bistånd, vilket med kompensation för höjd riksnorm innebär en kostnad på cirka 60 miljoner kronor.

Det föreslagna utrymmet för hela verksamhetsgrenen arbete och försörjning i inriktningsärendet överskrider det beräknade behovet utifrån prognos om utfall för 2023 med 15 miljoner kronor.

Bostäder för sociala ändamål och flyktingmottagande

Nämnden har fortsatt överskott på tillgängliga bostäder för flyktingmottagande, stöd till migrationsverket med massflyktingar, tillfälligt boende och bostadsförturer. Överskottet medför stora kostnader för tomhyror och fortsatt anpassning av bostadsbeståndet till efterfrågan pågår, bland annat i dialog med socialförvaltningen. Tidigare års ramtillskott kopplat till bostadsrelaterade kostnader för flyktingmottagande upphör i samband med årsskiftet, vilket sammantaget med kontinuerligt minskade intäkter i form av schablonersättning medför en stor risk för underskott. Effektiviseringsarbete inom flyktingverksamheten pågår.

Feriepraktiksgaranti

I samband med verksamhetsplan 2023 gav nämnden förvaltningen i uppdrag att ta fram förutsättningar och struktur för att införa en feriepraktiksgaranti under 2024. Arbetet pågår och uppdraget kommer att kunna avrapporteras under hösten 2023. Ambitionen att införa en feriepraktiksgaranti är inte beaktad i den föreslagna ekonomiska ramen. Det finns flera alternativa sätt att realisera garantin, med olika ekonomiska effekter beroende på upplägg, det är dock troligt att en garanti medför större kostnader än tidigare.

Övriga åtgärder för en effektivare verksamhet

Aktivt och kontinuerligt arbete för en långsiktigt hållbar ekonomi inom nämndens samtliga verksamheter pågår. Målsättningen är att klienter och elever ska få högkvalitativa insatser och undervisning, till en så låg kostnad som möjligt.

Genom den föreslagna ramökningen om 2 procent med anledning av sannolikt ökade programpriserna för gymnasieskola och anpassade gymnasieskola kompenseras denna verksamhetsgren till viss del för ökade pris- och lönekostnader.

Behovet av fortsatta effektiviserings- och anpassningsåtgärder kvarstår dock gällande exempelvis:

- tidigare underskott som ska kompenseras
- hyresökningar
- pris- och löneutveckling

Utöver de verksamhetsspecifika åtgärderna väntas följande generella åtgärder ha positiv effekt:

- Sedan våren 2021 råder generell vakansprövning inom förvaltningen i syfte att tillvarata möjligheter till effektivisering genom ordinarie personalomsättning.
- Fortsatt investering i digitalisering och automatisering av administrativa moment kan också leda till ett minskat resursbehov i vissa delar, men inte förrän i slutet av planperioden.
- Kontinuerlig översyn av lokalutnyttjande.

Investeringar

Nämnden har inga investeringar.

Lokalresursplan

Bedömning av behov av flyktningbostäder med anledning av kriget i Ukraina

Efter avvecklingen av två modulhus finns fortfarande vakanser i bostadsbeståndet för nämndens målgrupper. Kriget i Ukraina har inte väsentligen förändrat den bilden. Med nuvarande inriktning på den nationella migrationspolitiken finns ingen anledning att räkna med ökade volymer av brukare. Detta gör att ytterligare minskningar av bostadsbeståndet kommer att behöva genomföras. Eftersom anpassningen av bostadsbeståndet tar tid att genomföra kommer gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden att ha kostnader för tomhyror även under 2024.

Lokalbehov inom gymnasieverksamheten

Den planerade omlokaliseringen av Sjödalsgymnasiet till lokaler som för närvarande hyrs av Huddinge gymnasium i samband med höstterminen 2024 medför ett behov av lokalanpassning. Det finns också behov av ett tillfälligt tillskott av lokaler för läsåret 24/25 för elever som går sitt tredje år på Sjödalsgymnasiet.

Under 2024 omlokaliseras också elevhälsan för Huddingegymnasiet till lokaler inom den yta gymnasiet hyr för närvarande. Även denna flytt kräver viss lokalanpassning.

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden har uppdrag att tillsammans med grundskolenämnden utreda möjligheterna till samlokalisering av anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola. Resultatet av den utredningen kan på längre sikt komma att påverka befintlig lokalisering av den anpassade gymnasieskolan.

Lokalbehov inom vuxenutbildningen

Nya och ändamålsenliga lokaler för vuxenutbildningsverksamheten behöver identifieras under hösten 2023.

Eventuella förändringar av taxor och avgifter

Inom gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden finns inga taxor och avgifter av ekonomisk betydelse.